

Földrajzi ismeretek és készségek felmérés

A földrajzi ismeretekre és készségekre vonatkozó hathetes terepgyakorlaton a társadalom adott rétegéből kiválasztott mintán földrajzi információkra vonatkozó tudásszintek, jártasság és vélemény felvételezése zajlik.

A felmérés célja:

Felvételezni adott társadalmi csoportban a földrajzi ismeretek szintjét és a földrajzhoz kapcsolódó véleményeket. Ennek segítségével képet kaphatunk a mintában a földrajzi ismeretek és készségek használatának társadalmi beágyazottságáról.

A felmérés eszközei:

A felvételhez két kérdőív – egy ismeretekre és egy véleményre vonatkozó – szükséges. Az elsődleges feldolgozás Excel táblázatkezelő vagy valamilyen adatbázis-kezelő, valamint térinformatikai szoftverben történik.

A felmérés lépései:

1. A témavezetővel közösen kiválasztani a felvételezésre alkalmas társadalmi csoportot, s a mintaszámot. A mintavételezés lehetőség szerint személyes legyen.
2. Intézményi, rendezvény szintű mintavételezés esetén a kérdőív kitöltési körülményeinek leegyeztetése (időpont csoportlétszám, személyes jelenlét). Egyedi felvételezésnél a felmérés időtartamának és helyszíneinek és a minimális mintaszámnak a meghatározása szükséges. Utóbbi esetben a kiválasztott társadalmi csoportot reprezentáló mintaterületen véletlenszerűen kiválasztunk több mintavételi időpontot és helyet. Egy egyszerre megjelenő nagyobb szervezett csoport esetén rögzítjük a kérdőíven az összetartozó kérdőíveket.
3. A kérdőívek kitöltetése. Minden személlyel mindkét kérdőívet kitöltetjük és az összetartozó ismeret, valamint vélemény kérdőívet egymáshoz csatoljuk, s ezt jelöljük a feldolgozás érdekében. Külön figyelünk a státuszkérdések helyes kitöltésére.
4. A kérdőívek begyűjtése után következik az adatok rögzítése a kiadott Excel táblázatnak megfelelően. A kódokat valamilyen táblázat vagy adatbázis-kezelő programban, legegyszerűbb módon például a mellékelt Excel táblázatban, egyesével rögzítjük.
5. A földrajzi ismeretek társadalmi beágyazottságára vonatkozó diagramok, területi szintű adatfelvételezés esetén térképek elkészítése a kiválasztott térinformatikai szoftverben.

Segédlet:

1. A földrajzi ismeretekre vonatkozó kérdőív (ismeret kérdőív Homoki E. – Sütő L. 2010)
2. A földrajz használatával kapcsolatos véleményeket tükröző kérdőív (humán kérdőív Homoki E. – Sütő L. 2010)
3. Excel tábla a kérdőívek adatfeldolgozásához.
4. Homoki E. - Sütő L. 2011. A földrajz tantárgy megítélése a hétköznapi földrajzi elemek vizsgálata egy felmérés tükrében = Földrajzi Közlemények, vol. 135. p. 135-145.

KÉRDŐÍVES VIZSGÁLAT A FÖLDRAJZI ISMERETEK MINDENNAPI HASZNÁLATÁRÓL
A Nyíregyházi Főiskola Turizmus és Földrajztudományi Intézet hathetes terepgyakorlatához

Köszönjük a segítségét!

(készítette: Homoki E. – Sütő L. 2010)

Település:.....iskola/munkahely megnevezése:.....

Végzett, vagy folytat -e tanulmányokat földrajz szakon?..... legmagasabb iskolai végzettség.....

Évfolyam/beosztás..... születési éve: ..... neme:.....

édesapa legmagasabb iskolai végzettsége: ..... édesanya legmagasabb iskolai végzettsége:.....

1. Kérjük, rangsorolja 1-10-ig a megadott szempontok szerint a felsorolt tantárgyakat. Írja a tantárgyak melletti rubrikákba az Ön által adott helyezési számot! A legfontosabbat jelölje 1-es, a legkevésbé fontosat 10-es számmal!

Tantárgy	Továbbtanulás szempontjából	Hétköznapi életben való hasznosság szerint
1. Fizika		
2. Kémia		
3. Biológia		
4. Történelem		
5. Idegen nyelv		
6. Irodalom		
7. Matematika		
8. Közgazdaságtan		
9. Informatika		
10. Földrajz		

2. Milyen témákkal kellene Ön szerint többet vagy kevesebbet foglalkozni a földrajzórákon. Jelölje az egyes témákkal kapcsolatos véleményét a megfelelő rubrikába tett X jellel!

Témakör	Többet kellene róla tanítani	Kevesebbet kellene róla tanítani	Megfelelő, amit tanítunk róla
1. Térképészeti, tájékozódási ismeretek			
2. Topográfiai ismeretek			
3. Csillagászati ismeretek			
4. A közetburok földrajza			
5. A légkör földrajza, éghajlat			
6. A vízburok földrajza			
7. Regionális természetföldrajz (kontinensek természetföldrajza)			
8. Regionális gazdaságföldrajz (országok gazdasági jellemzői)			
9. Általános társadalom földrajz (a világ társadalmi folyamatai)			
10. Magyarország földrajza			
11. Környezetvédelem			
12. Világgazdasági, pénzügyi, közgazdaságtani alapismeretek			
13. Nincs ilyen			

3. Kérjük, tegyen X-jelet abba a rubrikába, amelyben fel tudja/tudta használni a földrajzban megszerezett ismereteit! (Többet is megjelölhet!)

Tantárgy neve	Fel tudtam használni a földrajzi ismereteket
1. Fizika	
2. Kémia	
3. Biológia	
4 Történelem	
5. Idegen nyelv	
6. Irodalom	
7. Matematika	
8. Közgazdaságtan	
9. Informatika	
10. Művészettörténet	

Írja be az üres négyzetekbe a felhasználhatóság jelentősége szerinti sorrendben a táblázatban található tantárgyak közül Ön szerint leginkább szóba jöhető 3 tantárgy sorszámát:

4. Kérjük, tegyen X-jelet annak a témakörnek a neve után álló rubrikába, amelyet a mindennapi élet szempontjából fontosnak, jól használhatónak tart! (Többet is megjelölhet!)

Témakör	A mindennapi életben jól felhasználható ismeretek
1. Térképészeti, tájékozódási ismeretek	
2. Topográfiai ismeretek	
3. Csillagászati ismeretek	
4. A közetburok földrajza	
5. A légkör földrajza, éghajlat	
6. A vízburok földrajza	
7. Regionális természetföldrajz (kontinensek természetföldrajza)	
8. Regionális gazdaságföldrajz (országok gazdasági jellemzői)	
9. Általános társadalom földrajz (a világ társadalmi folyamatai)	
10. Magyarország földrajza	
11. Környezetvédelem	
12. Világgazdasági, pénzügyi, közgazdaságtani alapismeretek	
13. Nincs ilyen	

Írja be az üres négyzetekbe a felhasználhatóság jelentősége szerinti sorrendben a táblázatban található témák közül Ön szerint leginkább szóba jöhető 3 téma sorszámát

5. Ebben a kérdésben azt szeretnénk megtudni, mennyire tartja fontosnak a földrajz szerepét az egyes felsorolt témák tanításában, az alábbi készségek, attitűdök kialakításában? Tegyen X-et az Ön szerint megfelelő rubrikába!

Tartalmi és fejlesztési követelmények	A földrajz szerepe a teljesítésében		
	nem fontos	jelentős	nagyon jelentős
Hazánk természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőinek megismerése			
A világ természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőinek megismerése			
A mindennapi életben felhasználható ismeretek közvetítése			
A nemzeti és az európai identitástudat alakítása			
A más kultúrák, életmódok toleráns elfogadása			
Önálló gondolkodás, véleményalkotás fejlesztése			
A felelős környezeti magatartás kialakítása			

6. Ebben a kérdésben arra vagyunk kíváncsiak, hogy a földrajz különböző témáinak tanulása során megszerzett ismereteit a mindennapi élet mely területein tudja/tudta felhasználni. Kérjük tegyen X jelet az egyes témákhoz kapcsolódó felhasználási lehetőségekhez! (Egy-egy sorba vagy oszlopba több X jelet is tehet!)

	Térképészeti, tájékozódási ismeretek	Topográfiai ismeretek	Csillagászati ismeretek	A kőzetburok földrajza	A légkör földrajza. Éghajlat	A vízburok földrajza	Regionális gazdaság-földrajz [*]	Általános társadalom földrajz ^{**}	Magyarország földrajza	Környezetvédelem ¹
Utazás, hosszabb szabadság megtervezése										
Műveltségi vetélkedők, rejtvények										
Hírműsorokban, újságokban közölt információk megértése										
Kirándulás, túrázás során										
Időjárásjelentés értelmezése										
Ház körüli munka										
Hobbi										
Pályaválasztás										
Sehol sem										

^{*} Regionális gazdaságföldrajz: országok, térségek gazdasági jellemzői

^{**} Általános társadalomföldrajz: a világ általános társadalmi-gazdasági folyamatai

¹ A geoszférákat veszélyeztető környezeti problémák

Válaszait köszönjük!

KÉRDŐÍVES VIZSGÁLAT A FÖLDRAJZI ISMERETEK MINDENNAPI HASZNÁLATÁRÓL
A Nyíregyházi Főiskola Turizmus és Földrajztudományi Intézet hathetes terepgyakorlatához

Köszönjük a segítségét!

(készítette: Homoki E. – Sütő L. 2010)

Lakóhely:.....iskola/munkahely megnevezése:.....

Végzett, vagy folytat -e tanulmányokat földrajz szakon?..... legmagasabb iskolai végzettség.....

Évfolyam/beosztás..... születési dátum: ..... neme:.....

édesapa legmagasabb iskolai végzettsége: ..... édesanya legmagasabb iskolai.....

1. Melyik közlekedési eszközzel utazna, ha a legkevésbé környezetszennyező megoldást szeretné választani? Karikázza be az Ön szerint megfelelő egyetlen helyes választ!

1. gépkocsi   2. repülőgép   3. vonat   4. autóbusz

2. Melyek globális problémák a felsorolt jelenségek közül? Karikázza be az Ön szerint megfelelő helyes választ! Több is megjelölhető!

1.	üvegházhatás	3.	túlnépesedés	5.	árvizek	7.	erőforrások pazarlása	9.	globalizáció
2.	adósságválság	4.	földrengések	6.	erdőirtás	8.	környezetszennyezés	10.	éhínség

3. A) Nevezze meg az alábbi megyék megyeszékhelyeit! Nevezzen meg egyet a megyeszékhelyek nevezetességei közül vagy egyet az ott előállított termékek közül!

Megye	Megyeszékhely	Nevezetesség vagy termék
Hajdú-Bihar		
Nógrád		
Komárom-Esztergom		
Bács-Kiskun		
Tolna		
Vas		

4. Melyik energiaforrás áll korlátlanul rendelkezésre, csak ki kell tudni aknázni? Karikázza be a helyes válasz betűjelét!

- a, földgáz   b, benzin   c, napenergia   d, biogáz

5. Találkozhatott-e az ember őse az alábbi élőlényekkel? Karikázza be a helyes válaszok betűjelét!

- a, Tyrannosaurus rex   b, barlangi medve   c, zsurlófa   d, mocsárciprus

6. Képzelse el, hogy a nyáron Skóciába utazik. Mit vinne magával az alábbiak közül? Karikázza be a megfelelő sorszámot/sorszámokat! Több is megjelölhető!

1. esőkabát,   3. pulóver,   5. széldzseki
2. kánikularuha,   4. strandpapucs,   6. télikabát

7. Mi a következménye az inflációnak?

1. a nemzeti valuta felértékelődése, a hazai vásárlóerő növekedése
2. a nemzeti valuta leértékelődése, a hazai vásárlóerő növekedése
3. a nemzeti valuta leértékelődése, a hazai vásárlóerő csökkenése

8. Mely országok csatlakoztak hazánkkal együtt az Európai Unióhoz? Karikázza be az Ön szerint megfelelő helyes választ! Több is megjelölhető!

1.	Csehország	3.	Lengyelország	5.	Szlovénia	7.	Horvátország	9.	Románia
2.	Németország	4.	Izland	6.	Ciprus	8.	Norvégia	10.	Törökország

9. Írja a város neve elé az ott működő intézmény számát!

1. Nemzetközi Bíróság; 2. Európai Unió Parlamentje; 3. Nemzetközi Valutaalap központja;
 4. A római katolikus egyház központja; 5. Európai Központi Bank; 6. NASA központ

..... Frankfurt   .....Strasbourg   .... Washington
 ..... Houston   ..... Vatikánváros   .....Hága

10. Mennyire tartja fontosnak a földrajzi ismeretek és a földrajzi képességek (pl. térbeli tájékozódási képesség, térképhasználati képesség stb.) szerepét az egyes foglalkozások gyakorlása során? Osztályozza a foglalkozásokat egytől ötig terjedő skálán mind a felhasználható ismeretek, mind a felhasználható készségek terén, ahol 1: a nincs szerepe, míg az 5 a nagyon fontos szerepe van!

foglalkozás	Földrajzi ismeretek szerepe					Földrajzi képességek szerepe				
építész	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
tanár	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
óvónő	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
idegenvezető	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
gazdálkodó	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
környezetvédő	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
edző	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
közgazdász	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
jogász	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
orvos	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
képzőművész	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
saját foglalkozás	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

11. Írja a kőzetek számát a megfelelő csoporthoz, majd kapcsolja össze a felhasználási területével!

Vulkáni			Üledékes			átalakult
mélyégi	kiömlési	törmelékes	vegyi	törmelékes	szerves	

1. bazalt	bőrkeményedés eltávolítására
2. horzsakő	sírkő
3. kőolaj	gépkocsi alkatrész alapanyaga
4. homok	útburkolati kockakő
5. bauxit	kenőzsír alapanyag
6. márvány	akváriumaljazat
7. gránit	szobrászati alapanyag

12. Válassza ki a helyes választ és indokolja egy-egy mondattal!

a) Kirándulni indulsz a Bükk-fennsíkra. Két turistaúton mehetsz fel, mindkettő egyenletesen emelkedik. Az egyik 2 km-t (A), a másikon 5 km-t (B) megtéve jutsz fel a fennsíkra. Melyik útvonal lesz a meredekebb?. Miért?.....

b) Hová vigyünk több vizet magunkkal a kirándulásra, ha nem akarunk bemenni a településekre, a Mátrába vagy a Bükkbe? Miért? .....

13. Ha 500 m-re tőlünk 200 m magas sziklafal emelkedik, 1 500 m-re pedig egy 500 m magas csúcs, akkor láthatjuk-e a csúcstól magunk előtt vagy sem? .....

14. Írja be a helyes választ az időjárás jelentés után szereplő kérdésekre! „Ma Magyarország nagy részén többnyire erősen felhős vagy borult időre számíthatunk kevés napsütéssel, de a Nyugat-Dunántúlon lehetnek hosszabb napos időszakok is. Késő délután észak felől megkezdődik a felhőzet csökkenése. Több helyen várható eső, ismétlődő zápor, zivatar, helyenként felhőszakadás, esetleg jégeső kíséretében. Helyenként rövid idő alatt 30 mm-t meghaladó csapadék is valószínű.”

- a) Ciklon vagy anticiklon helyezkedik el Magyarország fölött? .....
- b) Meleg vagy hideglevegő áramlik be az ország területére? .....
- c) Hideg vagy melegfront alakítja az időjárást? .....
- d) Rajzolja le a téglalapba, milyen jelet lát az időjárás jelentéshez kapcsolódó meteorológiai térképen ebben az esetben!
- e) Milyen tünetek fordulnak elő a frontra érzékenyek körében?
Nevezzen meg egyet! .....

15. Napjainkban csökkenő tendenciát mutat hazánk természetes népességfogyása. Mit gondol, mi várható a továbbiakban? (Írjon I betűt ha igaz az állítás, H, ha hamis!)

- .....1. A természetes népességcsökkenés lassan megáll, és egyensúlyba kerül hazánk népessége.
- .....2. A '70-es évek nagyobb gyermekszáma napjainkban ért szülőképes korba, aminek kifulladásával a népességcsökkenés tovább folytatódik.
- .....3. Egyre kevesebb a munkaképes korú felnőtt, nő az idős korú eltartottak száma, ezért egyre nagyobb teher hárul a dolgozó korosztályra.
- .....4. Az iskolabezárások a természetes népességfogyás következményei is.

16. Magyarországon az egyik bevásárlóközpontban vásárol. Tudja-e, hogy melyik termék melyik külföldi országból származik? Írjon mindegyikre egy példát, ahonnan behozhatták az adott terméket!

1. narancs	2. dinnye .....
3. banán	4. kávé .....
5. kakaó	6. alma .....
7. kivi	8. szerecsendió .....
9. szőlő	10. vanília .....

17. Ha az 1:40 000 méretarányú turistatérképen 5 cm hosszú, szintben vezető turistaút visz a cseppkőbarlanghoz, akkor hány km-t kell megtennem a valóságban? (Kérem, választ indokolja!)

.....
 .....

18. Melyik hónapoz köthető elsősorban hazánkban a jéges ár és melyikhez a zöldár kialakulása hazánkban? jéges ár: ..... zöldár: .....

19. Kárpát-medencebeli körútra készül. Azt tervezi, hogy körbe utazza hazánkat, azaz minden szomszédos államba ellátogat. Az utat északi szomszédunknál kezdi, majd kelet felé folytatja útját az óramutató járásának megfelelő irányba egymás után érintve az országokat.

Válaszoljon néhány kérdésre az utazással kapcsolatban!

- 1. Sorolja fel az utazás sorrendjében az érintett országokat!.....
- 2. a) Mely országokban fizethet majd euróval? .....
- b) Nevezze meg a többi ország nemzeti valutáját!.....
- 3. Mely országok között nem kell számítania ellenőrzésre a határon? Miért? .....
- 4. a) Hogyan nevezik azt a számlát, amelyre elhelyezheti az önnél maradt eurót a bankba?.....
- b) Az utazás ideje alatt a forint erősödött. Többet vagy kevesebbet kellene-e fizetnie egy euróért, mint az induláskor?.....

Válaszait köszönjük!